

Actief burgerschap gepeild

Actief burgerschap is de belangeloze inzet van inwoners met een meerwaarde voor de stad. Tussen 2013 en 2017 zijn Nijmegenaren met een enquête herhaaldelijk over dit onderwerp bevraagd. Daarbij is gevraagd naar vrijwilligerswerk voor organisaties, mantelzorg, (andere) hulp buiten het eigen huishouden en inzet voor de buurt.

Welke bewoners zetten zich het vaakst in?

Eind 2017 is 55% van de volwassen Nijmegenaren minstens één keer per maand actief als vrijwilliger voor organisaties, de buurt, en/of met het geven van mantelzorg of andere hulp buiten het eigen huishouden. Om vast te stellen welke bewoners zich het vaakst inzetten voor de stad, is gekeken naar diverse kenmerken¹. Omdat deze kenmerken vaak met elkaar samengaan, is gebruik gemaakt van een analyse die van ieder kenmerk afzonderlijk de invloed weergeeft. Dan blijken de volgende kenmerken een rol te spelen:

- Leefstijl; de groep tussen de 40 en 69 is het vaakst actief. Veel minder actief is de groep onder de 30 (-20 procentpunten in vergelijking met de 40-69 jarigen) en de 70-plussers (-12 procentpunten in vergelijking met de 40-69 jarigen).
- Opleiding; middelbaar- en praktisch opgeleiden zijn minder actief dan hoogopgeleiden (resp. -6 en -11 procentpunten in vergelijking met hoogopgeleiden).
- Woonsituatie; kopers zijn vaker actief dan huurders (+10 procentpunten).
- Werksituatie; inwoners zonder werk en gepensioneerden zijn vaker actief (resp. 10 en 9 procentpunten) in vergelijking met inwoners met werk.

Daarnaast is de inzet voor de stad bekeken naar stadsdelen (ongeacht de persoonskenmerken van de inwoners). Dan is te zien dat inwoners in het Centrum zich minder vaak inzetten dan inwoners in de rest van de stad (-14 procentpunten).

Verder is opvallend is inwoners die zelf een kwetsbaarheid hebben, zich net zo vaak als gemiddeld inzetten voor hun omgeving (55%). Het gaat om inwoners met één of twee van de volgende kenmerken: zwakke(re) gezondheid, beperkte zelfredzaamheid, beperkt sociaal netwerk, zwakke(re) financiële situatie, krijgen van mantelzorg of andere hulp.

Waarvoor zetten inwoners zich in?

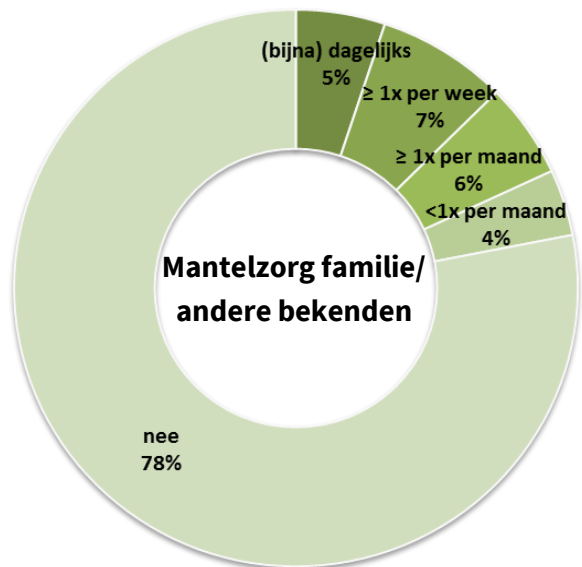
De figuur op de volgende pagina laat zien hoe de verschillende vormen van inzet voor de stad eruit zien; hoe vaak komt het voor en waarop is de (meest voorkomende) hulp gericht?

¹ Leefstijl, geslacht, opleiding, inkomen, afkomst, soort huishouden, werksituatie, soort woning, stadsdeel

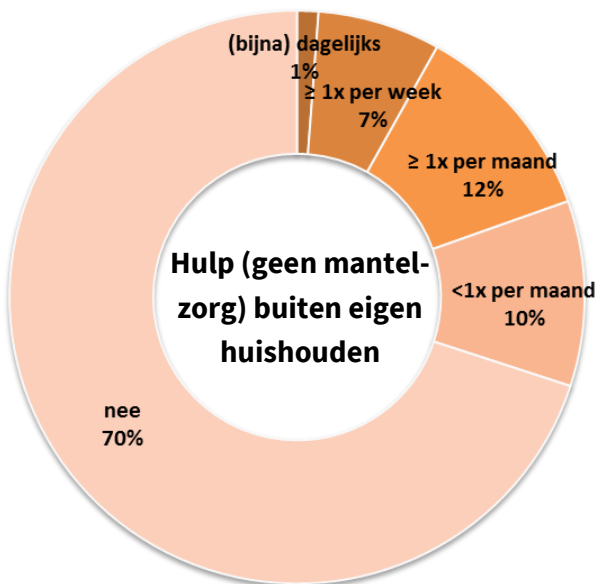
Waarvoor zetten actieve inwoners zich in:

- Andere organisaties (16%)
- Sportclubs (8%)
- Goede doelen (4%)
- School/bsso (4%)

Wie verzorgen mantelzorgende inwoners;

- Familielid buiten huishouden (15%)
- Een huisgenoot (al dan niet familie) (3%)
- Vriend of kennis (3%)

Wat doen inwoners die hulp bieden:

- Hulp bij praktische zaken (14%)
- Oppassen op kinderen (14%)

...en aan wie geven zij hulp:

- Familielid buiten huishouden (13%)
- Vriend of kennis (12%)
- Buurtgenoot (9%)

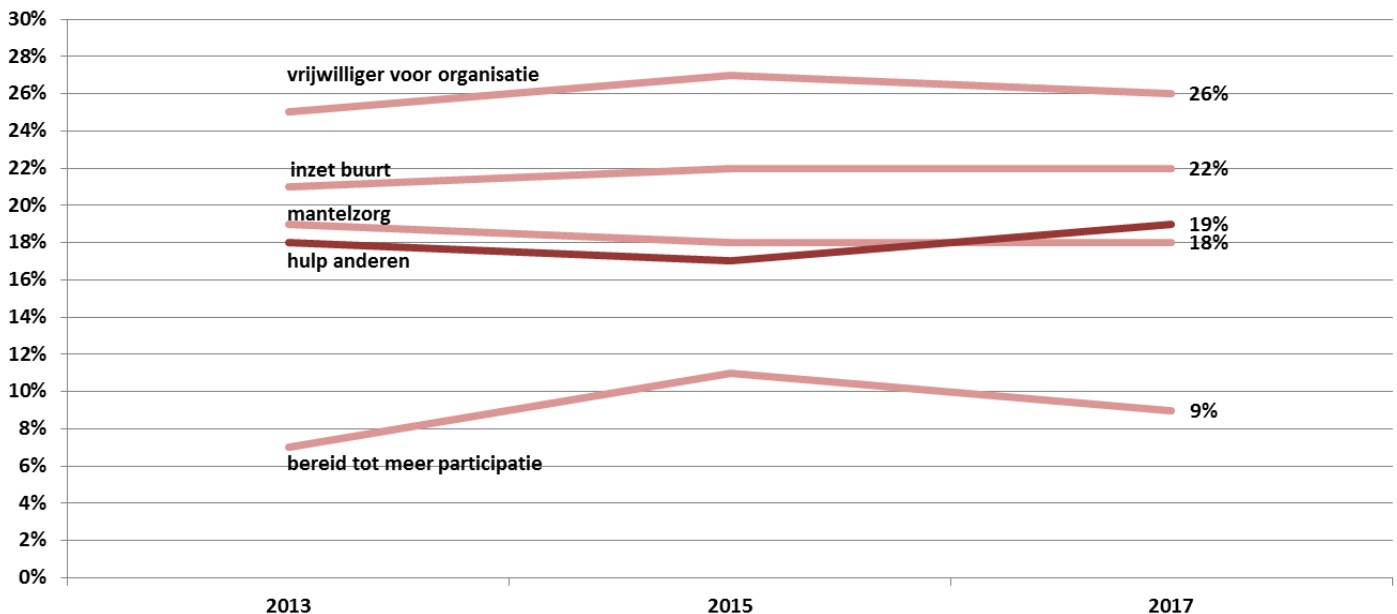

Wat doen inwoners die zich inzetten voor de buurt?

- Schoonhouden buurt (9%)
- Organiseren activiteiten (6%)
- Buurtproblemen agenderen (6%)
- Groenonderhoud (5%)

Hoe heeft actief burgerschap zich tussen 2013 en 2017 ontwikkeld?

Onderstaande figuur laat de ontwikkeling zien van het aandeel inwoners dat zich minstens één keer per maand inzet als vrijwilliger, voor de eigen buurt en hulp/mantelzorg geeft aan naasten. Ook geeft de figuur weer hoeveel Nijmegenaren bereid zijn tot meer inzet voor de stad en hoe zich dit vanaf 2013 heeft ontwikkeld.

2013-2017: percentage inwoners dat zich op diverse vlakken inzet voor de stad

Als het gaat om vrijwilligerswerk, inzet voor de buurt, mantelzorg en andere hulp aan naasten zijn er in de afgelopen jaren geen grote schommelingen geweest. Het aandeel Nijmegenaren dat bereid is tot meer inzet piekt in 2015 (11%) en komt in 2017 uit op 9%.

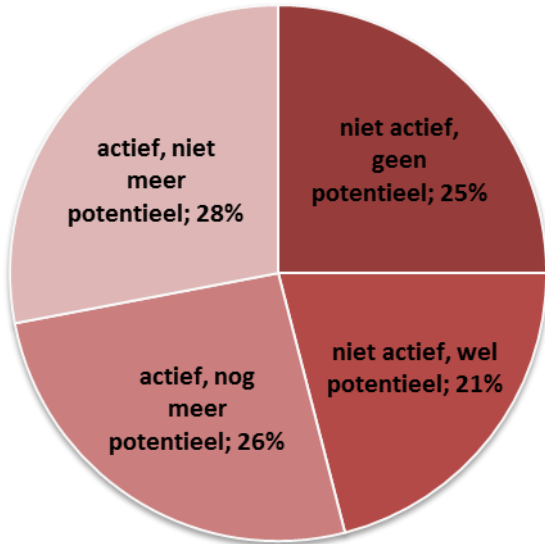
In totaal is 55% van de volwassen Nijmegenaren minstens één keer per maand actief op een van de genoemde vlakken; 33% is op één van de terreinen, 22% op twee of meer. Ten opzichte van 2015 (52%) en 2013 (53%) gaat het om een fractie meer. Het gaat echter om minimale verschillen; een trend veronderstellen kan dus niet zonder meer.

Zijn inwoners bereid om zich vaker in te zetten voor de stad?

Zo'n 53% van de Nijmegenaren heeft niet de wens om zich vaker in te zetten voor buurt, vereniging of naasten. Ruim de helft van hen – 28% van de bevolking – is al te minste maandelijks actief op één van de genoemde terreinen, de rest - 25% van de Nijmegenaren - zet zich niet (of nauwelijks) in. De meest genoemde reden door inwoners die niet actiever willen worden voor de stad is het druk zijn met werk of studie (51%).

Zo'n 47% van de inwoners zou (misschien) wél meer willen doen voor de stad. Deze groep is in meerderheid (26% van de Nijmegenaren) al actief, de rest (21%) is niet (of nauwelijks) actief.

Inwoners die (misschien) bereid zijn tot meer inzet is gevraagd waar zij (mogelijk) meer tijd aan willen besteden. De antwoorden hierop zijn weergegeven in onderstaande figuur.

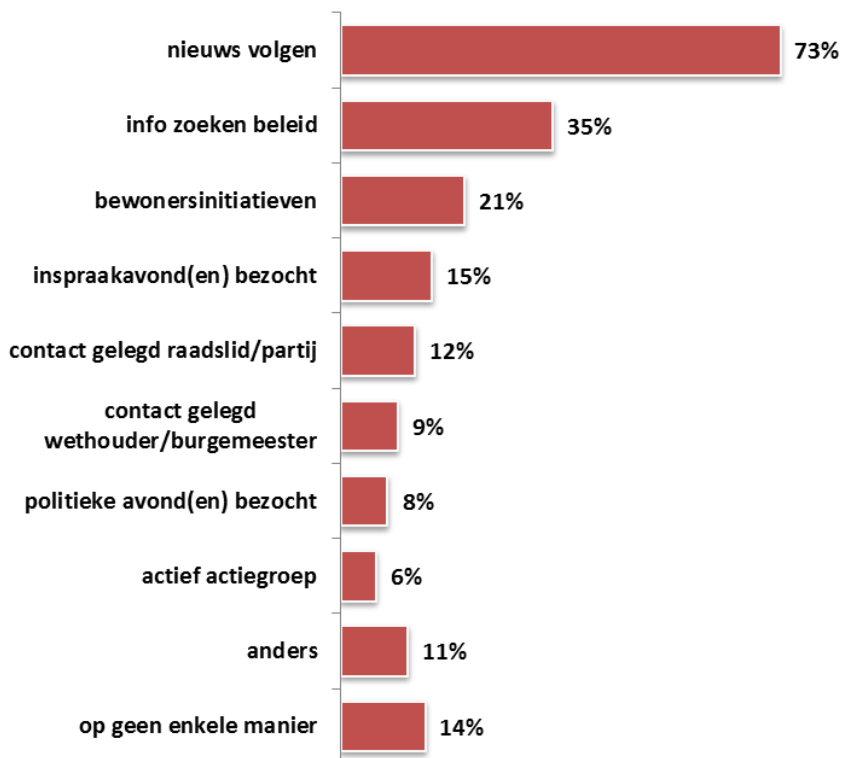
Overzicht 2017: Inzet door inwoners en (mogelijke) bereidheid tot (nog) meer inzet

Overzicht 2017: Op welke terreinen richt (mogelijke) extra inzet voor de stad zich?

Betrokkenheid bij het stadsbestuur

Een andere manier waarop inwoners betrokken kunnen zijn bij de stad, is via het stadsbestuur. Hierover is het stadspanel (begin 2018) bevestigd. Van de panelleden zegt 90% interesse te hebben in de lokale politiek (14% zeer, 76% enigszins). 10% omschrijft zichzelf als niet geïnteresseerd in de lokale politiek². Vervolgens is gevraagd op welke manieren men allemaal betrokken is bij het besturen van Nijmegen. De antwoorden zijn te zien in onderstaande figuur. Verreweg de meest genoemde vorm van betrokkenheid is het volgen van lokaal nieuws (73% van het panel). 14% van de panelleden zegt op geen enkele manier betrokken te zijn.

Op welke manier(en) zijn panelleden betrokken bij het besturen van Nijmegen?

Om vast te stellen welke bewoners op de meeste manieren betrokken zijn bij het stadsbestuur, is gekeken naar diverse kenmerken³. Omdat deze kenmerken vaak met elkaar samengaan, is gebruik gemaakt van een analyse die van ieder kenmerk afzonderlijk de invloed weergeeft.

Dan blijken de volgende kenmerken een rol te spelen:

- Leefstijf; panelleden raken op meer manieren betrokken naarmate zij ouder zijn, met de meeste vormen van betrokkenheid bij zestigers (gemiddeld 2,1). Na de 70 daalt de betrokkenheid licht (gemiddeld 2). Het laagst scoren twintigers en dertigers (gemiddeld 1,5).

² Omdat in het panel veel bovengemiddeld betrokken inwoners zullen zitten, is dit aandeel onder alle Nijmegenaren vermoedelijk hoger.

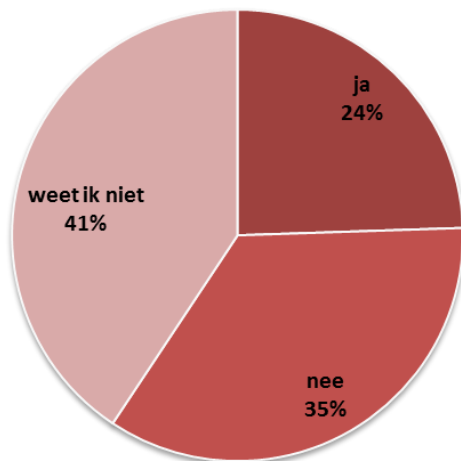
³ Leefstijf, geslacht, opleiding, inkomen, stadsdeel

- Opleiding; hoog opgeleiden zijn op meer manieren betrokken bij het bestuur (gemiddeld 2,1) dan praktisch opgeleiden (gemiddeld 1,5). Middelbaar opgeleiden bevinden zich daar tussen (1,8 gemiddeld).

Daarnaast is de betrokkenheid bij het bestuur bekeken naar stadsdelen (ongeacht de persoonskenmerken van de inwoners). Dan is te zien dat panelleden in Oud-West (2,4) op meer manieren betrokken zijn dan panelleden in Zuid, Dukenburg en Lindenholt (ieder 1,7). Andere stadsdelen bevinden zich tussen hier tussen.

Willen inwoners op meer manieren betrokken zijn bij het stadsbestuur?

De panelleden is gevraagd of zij (nog) meer betrokken willen worden bij het bestuur. In onderstaande figuur is te zien dat ongeveer een kwart van de panelleden dat zou willen (onder panelleden die zich op geen enkele manier bezig houden met het stadsbestuur ligt dit met 14% lager). Ruim een derde heeft geen behoefte om meer te worden betrokken bij het bestuur van de stad en zo'n 40% weet het niet.

Panelleden die aangaven dat zij meer betrokken zouden willen zijn bij het stadsbestuur, konden aangeven aan welke manier van betrokkenheid zij denken:

- Zich beter (laten) informeren (45 keer genoemd)
- Politiek actief worden (35 keer genoemd)
- Meebeslissen over de (inrichting van) de eigen wijk (22 keer genoemd)
- Betrokkenheid via de gemeenteraad, bijvoorbeeld door politieke avonden bij te wonen (21 keer genoemd)
- Bijdrage leveren aan een adviesraad (20 keer genoemd)
- Input leveren via het digitaal stadspanel of ander digitaal medium (20 keer genoemd)
- Tot slot opperen enkele panelleden manieren waarop het gemeentebestuur actief input van inwoners kan ophalen, bijvoorbeeld:

“Regelmatige enquêtes, inspraakbijeenkomsten, eventueel lokale referenda, willekeurige en wisselende groep van 100 Nijmegenaren die betrokken wordt bij belangrijke besluitvorming en beleidsvorming”.

“Voorlichting, een soort panel waarbij in een open setting stellingen ten tafel gebracht worden en daarover in discussie gaan”.

Ook is de panelleden gevraagd wat zij nodig hebben om meer betrokken te raken bij het stadsbestuur:

- Berichtgeving over (achtergronden van) beslispunten en de bespreking daarvan door het stadsbestuur (112 keer genoemd)
- Actief door de gemeente worden uitgenodigd om mee te denken (31 keer genoemd)